

Marcin Marzec

Finansowanie innowacji przez przedsiębiorstwa sektora MŚP w województwie świętokrzyskim w latach 2007-2013

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Sectio A, Nauki Humanistyczne, Społeczne i Techniczne 1, 79-100

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marcin Marzec

Finansowanie innowacji przez przedsiębiorstwa sektora MŚP w województwie świętokrzyskim w latach 2007-2013

Financing of innovations by small and medium enterprises in Świętokrzyskie province in for years 2007-2013

Wprowadzenie

XXI wiek stawia przed gospodarkami państw znacznie większe wymagania niż miało to kiedykolwiek miejsce. W globalnej gospodarce dokonują się nieustannie procesy, które powodują, że jedni stają się gospodarczą potęgą, podczas gdy inni są tylko ich tłem. Dominująca rola Stanów Zjednoczonych powoli traci na znaczeniu na rzecz takich państw jak Chiny, Indie czy Brazylia. Nadal bardzo ważną rolę odgrywa Unia Europejska. Jednym z głównych powodów dla którego Stany Zjednoczone, Chiny czy UE są globalnymi liderami gospodarczymi jest posiadanie przez te kraje nowych technologii. Współczesna gospodarka rozwija je dzięki innowacyjności. Innowacyjność gospodarki danego państwa będzie zatem kluczowa z punktu widzenia osiągnięcia wysokiego tempa rozwoju gospodarczego.

Poziom innowacyjności danego państwa uzależniony jest przede wszystkim od przedsiębiorstw, które wdrażają innowacje w swojej praktyce gospodarczej. Mówiąc inaczej państwo jest tak innowacyjne, jak innowacyjne są jego przedsiębiorstwa. Nie można oczywiście pominąć bardzo istotnej roli ośrodków naukowych (badawczo-rozwojowych, transferu technologii itp.), instytucji otoczenia biznesu, jednostek samorządu terytorialnego i wielu innych podmiotów kreujących politykę innowacyjną państwa, nie mniej jednak najważniejsze jest wdrażanie innowacji do praktyki gospodarczej, tak by przekładała się ona na podniesienie poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw. Podobnego zdania jest Renata Żaba-Nieroda, która stwierdza, że z ekonomicznego punktu widzenia to, co jest istotne w innowacji, to możliwość jej spożytkowania w celu zwiększenia wartości przedsiębiorstwa, głównie poprzez skuteczną odpowiedź na zmiany zachodzące na rynku¹. Skoro innowacja jest tak ważna dla rozwoju gospodarczego, warto zastanowić się, jakie są możliwości jej wdrażania. Celem artykułu jest omówienie finansowania

¹ R. Żaba-Nieroda, *Innowacyjność przedsiębiorstwa a standardy środowiskowe*, „Nauka i Gospodarka” Kraków 2009, nr 2009/3, s. 19.

innowacji przez przedsiębiorstwa sektora MŚP w województwie świętokrzyskim, głównie z dostępnych mechanizmów w latach 2007-2013².

Pojęcie innowacyjności

Etymologicznie słowo innowacja pochodzi od *lac. innovare*, co oznacza odnawiać³. Prekursorem myślenia o innowacjach w obecnym wymiarze był Joseph Shumpeter. Według niego innowacja to istotna zmiana funkcji produkcji, polegająca na odmiennym niż uprzednio kombinowaniu tzn. łączeniu ze sobą czynników produkcji⁴. Najbardziej znaną i stosowaną obecnie definicję innowacji stworzyła Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w wydanym w 1995 roku opracowaniu Oslo Manual, gdzie uznano, że innowacja to wprowadzenie do praktyki nowego lub znacząco ulepszonego rozwiązania w odniesieniu do procesu, produktu (towaru lub usługi), marketingu oraz organizacji⁵. Nieco zmodyfikowaną wersję definicji Oslo Manual proponuje Główny Urząd Statystyczny (GUS), który za innowację uznaje wdrożenie nowego lub istotnie ulepszonego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu, nowej metody organizacyjnej lub nowej metody marketingowej w praktyce gospodarczej, organizacji miejsca pracy lub w zakresie stosunków z otoczeniem. Przy czym nowy lub istotnie ulepszony produkt zostaje wdrożony, gdy jest wprowadzony na rynek. Nowe procesy, metody organizacyjne lub metody marketingowe zostają wdrożone, kiedy rozpoczyna się ich faktyczne wykorzystywanie w działalności przedsiębiorstwa⁶. Z definicji innowacji wynika, że można ją podzielić na innowację produktową, procesową, marketingową i organizacyjną. Tabela 1 przedstawia cztery typy innowacji.

Tab. 1. Rodzaje innowacji

Lp.	Typ innowacji	Definicja
1.	produktowa	wprowadzenie na rynek przez przedsiębiorstwo nowego, kluczowego z punktu widzenia firmy towaru lub usługi. Innowacją produktową może być również znaczące ulepszenie uprzednio oferowanych towarów lub usług.
2.	procesowa	wprowadzenie do praktyki przedsiębiorstwa nowych lub znacząco ulepszonych metod produkcji czy też dostaw,

² Sektor MŚP inaczej określany również jako MMŚP oznacza mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa.

³ W. Kopaliński, *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 143.

⁴ R. Żaba-Nieroda, *op. cit.*, s. 19.

⁵ *Poradnik Przedsiębiorco skorzystaj!*, PARP, Warszawa 2010, s. 19.

⁶ *Raport Innowacyjność 2010*, PARP, Warszawa 2010, s. 9-10.

		kluczowych dla działalności firmy. Do innowacji procesowych zaliczyć można również zastosowanie w przedsiębiorstwie nowych i ulepszonych procesów technologicznych, maszyn, urządzeń czy narzędzi, a także nowych i ulepszonych procesów, oprogramowania oraz sposobu tworzenia i świadczenia usług.
3.	marketingowa	zastosowanie w działalności przedsiębiorstwa nowej metody marketingowej, która wcześniej nie była przez firmę stosowana, a która wynika z nowej strategii marketingowej, istotnie różniącej się od dotychczasowej. Innowacje tego typu obejmują znaczące z punktu widzenia działalności przedsiębiorstwa zmiany w wyglądzie produktu, jego opakowaniu, pozycjonowaniu, promocji czy polityce cenowej.
4.	organizacyjna	zaliczyć można tu zastosowanie w przedsiębiorstwie nowej metody organizacji jego działalności, nowej organizacji miejsc pracy lub relacji zewnętrznych, np. nowe metody współpracy z dostawcami, rozdziału obowiązków i podejmowania decyzji przez pracowników, a także wprowadzenie nowych procedur funkcjonowania.

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Poradnik Przedsiębiorco skorzystaj!, PARP, Warszawa 2010, s. 19-20.

W kontekście finansowania innowacji z funduszy strukturalnych, np. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, praktyka dowodzi, że przedsiębiorstwa mogą ubiegać się o sfinansowanie głównie innowacji produktowych i procesowych. Często wręcz podstawowym kryterium dostępu do środków europejskich na finansowanie innowacji jest wprowadzenie w wyniku inwestycji w danym przedsiębiorstwie nowego produktu lub usługi tj. innowacji produktowej.

Innowacyjność w Polsce i województwie świętokrzyskim

Innowacyjność jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących konkurencyjność gospodarki państwa w globalnej rzeczywistości. Unia Europejska w swoich dokumentach strategicznych uznaje innowacyjność za jedno z kluczowych zagadnień. Praktyka pokazuje jednak, że UE będzie trudno bez konkretnych wysiłków dogonić światowych liderów innowacji. Pomimo upływu wielu lat od ogłoszenia Strategii Lizbońskiej, która miała w swoich zamierzeniach uczynić z gospodarki UE najbardziej konkurencyjną na świecie niewiele pozytywnego w tej materii udało się rzeczywiście zrealizować.

Negatywy jest obraz Polski na tle krajów członkowskich. W najnowszym europejskim raporcie poświęconym innowacji Polska znajduje się na 22 miejscu wśród państw członkowskich (UE-27) wyprzedzając bardzo nieznacznie tylko takie kraje jak Łotwa, Bułgaria, Litwa, Rumunia czy

Słowacja⁷. Warto jednak nadmienić, że Bułgaria jak i Rumunia w poprzednim roku osiągnęły średnioroczny wzrost wartości wskaźnika o około 5%, co oznacza, że obok Malty, Słowenii czy Estonii są europejskimi liderami innowacyjnego wzrostu⁸. W latach 2006-2008 odsetek firm innowacyjnych w Polsce wynosił zaledwie 22%⁹. Dla porównania w Niemczech było to 72%, Estonii 53%, Czechach 42%, Bułgarii 29%, Litwie 26%¹⁰. Polska jest zatem krajem nadal mało innowacyjnym na tle pozostałych państw członkowskich. Powodów tak niskich pozycji w rankingach jest wiele. Najważniejsze z nich to z pewnością bardzo niewielka współpraca nauki i biznesu, brak uregulowań prawnych oraz bariery mentalne dla komercjalizacji badań, niskie nakłady w sferze B+R (badania i rozwój), bariery finansowe związane z realizacją prac proinnowacyjnych itp. Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych przez INE PAN w 2008r. nadal największe znaczenie miały bariery finansowe tj. brak środków własnych i zewnętrznych, zbyt wysokie koszty innowacji¹¹. W tym kontekście niezwykle ważną rolę odgrywają mechanizmy finansowe przeznaczone na finansowanie innowacji na lata 2007-2013.

Przechodząc na grunt regionalny warto nadmienić, że w Polsce występuje silne zróżnicowanie międzyregionalne poziomu innowacyjności zarówno w układzie NUTS 2 jak i NUTS 3¹². Niestety województwo świętokrzyskie należy do zdecydowanych outsiderów w tym obszarze. Taki stan rzeczy potwierdzają następujące dane¹³: 1) 16 miejsce w zakresie wydatków na działalność B+R (2006r.); 2) 16 miejsce pod względem liczby naukowców aktywnych zawodowo (2006r.); 3) 13 miejsce pod względem innowacyjności średnich i dużych przedsiębiorstw przemysłowych; 4) bardzo niskie nakłady na działalność innowacyjną; 5) niskie wskaźniki współpracy przedsiębiorców z ośrodkami naukowymi i szkołami wyższymi; 6) mała atrakcyjność inwestycyjna, itp. U progu perspektywy finansowej na lata 2007-2013 w ramach projektu RSI PROMONIT- rozwój regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego poprzez promocję i monitoring opracowano raport z którego wynika, że innowacyjność gospodarki regionu świętokrzyskiego jest na niskim poziomie i nie stanowi czynnika sprzyjającego jego konkurencyjności, przeważają zjawiska negatywne, będące konsekwencją

⁷ *Innovation Union Scoreboard 2010. The innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation 2011*, s. 4.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Raport Innowacyjność 2010*, PARP, Warszawa 2010., s. 12.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE- Raport 2010*, Warszawa 2010, s. 101.

¹² NUTS 2, to inaczej regiony, w Polsce- 16 województw, NUTS 3 to tzw. podregiony.

¹³ K. Grysa (red.), *Analiza rozwoju innowacyjności w regionie świętokrzyskim*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa w Kielcach, Kielce 2009, s. 45.

trudności gospodarczych i zaszłości historyczno-kulturowych¹⁴. Dość powiedzieć, że w latach 2005-2008 udział środków UE w finansowaniu prac B+R w województwie świętokrzyskim wyniósł zaledwie 0,3% i był zdecydowanie najniższy w kraju¹⁵. Pod względem nakładów przypadających na jedno przedsiębiorstwo innowacyjne, które w 2006r. wyniosły 3394,1 tys. zł, region uplasował się dopiero na 15 miejscu wśród innych województw. Niska innowacyjność produktowa i małe nakłady na innowacje świadczą o mniejszej konkurencyjności lokalnych firm przemysłowych¹⁶. Analiza innowacyjności świętokrzyskiego wskazuje, iż „region ten ma ograniczoną zdolność do tworzenia i absorpcji innowacji. Miasto Kielce, jako stolica regionu i największy ośrodek miejski pełni zbyt małą rolę w łączeniu we współpracy gospodarczej naukę i przemysł. Spada zatrudnienie w działalności badawczo-rozwojowej oraz liczba zgłaszanych patentów w województwie, co przyczynia się do dalszego pogłębiania trudności w sferze nauki i innowacji w regionie. Daje to podstawy do przewidywania, iż w najbliższej przyszłości wpływ innowacji na jego rozwój będzie niewielki”¹⁷. W regionie nadal istnieje niski poziom świadomości i informacji na temat systemu innowacji w regionie oraz dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania działalności innowacyjnej¹⁸. Powyższe dane wskazują, że w województwie świętokrzyskim nie będzie łatwo o wdrożenie rozwiązań innowacyjnych. Tym bardziej warto przybliżyć jakie są aktualnie możliwości finansowania takich inwestycji przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa w regionie świętokrzyskim.

Klasyfikowanie przedsiębiorstwa do sektora MŚP

Podstawą zdefiniowania przynależności przedsiębiorstwa do sektora MŚP są przede wszystkim: rozporządzenie Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) oraz ustawa z 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807).

¹⁴ P. Nowak, D. Miłek, B. Kaczmarek (red.), *Analiza wyników monitorowania rozwoju Regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego*, Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Kielce 2008, s. 315.

¹⁵ *Wpływ funduszy europejskich...*, *op. cit.*, s. 113.

¹⁶ K. Grysa (red.), *op. cit.*, s. 87.

¹⁷ P. Nowak, D. Miłek, B. Kaczmarek (red.), *op. cit.*, s. 317.

¹⁸ *Potencjał instytucji otoczenia biznesu w województwie świętokrzyskim a proces tworzenia partnerstwa regionalnego. Raport z badań*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa w Kielcach, Kielce 2009, s. 57.

Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej za mikroprzedsiębiorcę uznaje się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych¹⁹:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz
- 2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

Małym przedsiębiorcą jest przedsiębiorca, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych²⁰:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz
- 2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro.

Za średniego przedsiębiorcę ustawa uznaje przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych²¹:

- 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
- 2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro.

Wyrażone w euro wielkości, o których mowa w art. 104–106, przelicza się na złote według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku obrotowego wybranego do określenia statusu przedsiębiorcy²². Ustalając status przedsiębiorcy w oparciu o przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej należy uwzględnić również następujące elementy: 1) średnioroczne zatrudnienie określa się w przeliczeniu na pełne etaty; 2) przy obliczaniu średniorocznego zatrudnienia nie uwzględnia się pracowników przebywających na urloпах macierzyńskich i wychowawczych, a także zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego; 3) w przypadku przedsiębiorcy działającego krócej niż rok, jego przewidywany obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych, a także średnioroczne zatrudnienie oszacowuje się na podstawie danych za ostatni okres, udokumentowany przez przedsiębiorcę²³.

¹⁹ Ustawa z 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2004 Nr 173 poz. 1807), art. 104.

²⁰ Ibidem, art. 105.

²¹ Ibidem, art. 106.

²² Ibidem, art. 107.

²³ Ibidem, art. 109.

Znacznie bardziej restrykcyjnie badanie statusu przedsiębiorstwa traktuje rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008. Rozporządzenie definiuje pojęcie przedsiębiorstwa. Zgodnie z nim za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną. Zalicza się tu w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością, a także spółki lub konsorcja prowadzące regularną działalność gospodarczą²⁴. Zgodnie z treścią rozporządzenia aby zbadać status przedsiębiorstwa nie wystarczy oprzeć się o kryterium wielkości zatrudnienia oraz wielkości obrotów i sumy bilansowej, jednakże biorąc pod uwagę tylko te kryteria należy podkreślić, że są one jednakowe jak w wyżej cytowanej ustawie o swobodzie działalności gospodarczej.

Rozporządzenie definiuje trzy rodzaje przedsiębiorstw, a mianowicie przedsiębiorstwo samodzielne, przedsiębiorstwo partnerskie oraz przedsiębiorstwo powiązane. Przedsiębiorstwem samodzielnym nazwiemy przedsiębiorstwo, które nie jest zakwalifikowane jako przedsiębiorstwo partnerskie w rozumieniu ust. 2 ani jako przedsiębiorstwo powiązane w rozumieniu ust. 3 artykułu 3 załącznika nr 1 do w/w rozporządzenia²⁵. Przedsiębiorstwem partnerskim będą wszystkie przedsiębiorstwa, które nie zostały zakwalifikowane jako przedsiębiorstwa powiązane w rozumieniu ust. 3 i między którymi istnieją następujące związki: przedsiębiorstwo działające na rynku wyższego szczebla (typu *upstream*) posiada, samodzielnie lub wspólnie z co najmniej jednym przedsiębiorstwem powiązaniem w rozumieniu ust. 3, 25% lub więcej kapitału lub praw głosu innego przedsiębiorstwa działającego na rynku niższego szczebla (typu *downstream*)²⁶. Przedsiębiorstwem powiązaniem nazwiemy przedsiębiorstwo, które pozostaje w jednym z poniższych związków: a) przedsiębiorstwo ma większość praw głosu w innym przedsiębiorstwie w roli udziałowca/akcjonariusza lub członka; b) przedsiębiorstwo ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innego przedsiębiorstwa; c) przedsiębiorstwo ma prawo wywierać dominujący wpływ na inne przedsiębiorstwo zgodnie z umową zawartą z tym przedsiębiorstwem lub postanowieniami w jego statucie lub umowie spółki; d) przedsiębiorstwo będące udziałowcem/akcjonariuszem lub członkiem innego przedsiębiorstwa kontroluje samodzielnie, zgodnie z umową z innymi udziałowcami/akcjonariuszami lub członkami tego

²⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych), załącznik nr 1, art. 1.

²⁵ Ibidem, załącznik nr 1, art. 3 ust. 1.

²⁶ Ibidem, załącznik nr 1, art. 3 ust. 2.

przedsiębiorstwa, większość praw głosu udziałowców/akcjonariuszy lub członków w tym przedsiębiorstwie²⁷.

Tab. 2. Ustalanie statusu przedsiębiorstwa jako MŚP

Status przedsiębiorstwa	Kryteria weryfikacji		
	wielkość zatrudnienia ¹⁾	wielkość obrotów i sumy bilansowej ²⁾	samodzielność podmiotu ³⁾
Mikro	1-9 (<10)	obroty <2 mln euro/rok; suma aktywów bilansu <2 mln euro	Przedsiębiorstwo jest samodzielne, jeżeli nie jest przedsiębiorstwem partnerskim ani powiązaniem. W przypadku partnerstwa lub powiązania należy brać pod uwagę również dane dotyczące wielkości zatrudnienia i obrotów pozostałych podmiotów powiązanych kapitałowo.
Małe	10-49 (<50)	obroty <10 mln euro/rok; suma aktywów bilansu <10 mln euro	jak wyżej
średnie	50-249 (<250)	obroty <50 mln euro/rok; suma aktywów bilansu <43 mln euro/rok	jak wyżej

¹⁾- liczba zatrudnionych osób odpowiada liczbie rocznych jednostek roboczych (RJR), to jest liczbie pracowników zatrudnionych na pełnych etatach w obrębie danego przedsiębiorstwa lub w jego imieniu w ciągu całego uwzględnianego roku referencyjnego. Praca osób, które nie przepracowały pełnego roku, które pracowały w niepełnym wymiarze godzin bez względu na długość okresu zatrudnienia, lub pracowników sezonowych jest obliczana jako część ułamkowa RJR. W skład personelu wchodzi: a) pracownicy; b) osoby pracujące dla przedsiębiorstwa, podlegające mu i uważane za pracowników na mocy prawa krajowego; c) właściciele-kierownicy; d) partnerzy prowadzący regularną działalność w przedsiębiorstwie i czerpiący z niego korzyści finansowe.

Praktykanci lub studenci odbywający szkolenie zawodowe na podstawie umowy o praktyce lub szkoleniu zawodowym nie wchodzi w skład personelu. Nie wlicza się okresu trwania urlopu macierzyńskiego ani wychowawczego.²⁾- dane stosowane do

²⁷ Ibidem, załącznik nr 1, art. 3 ust. 3.

określania liczby pracowników i kwot finansowych to dane odnoszące się do ostatniego zatwierdzonego okresu obrachunkowego i obliczane w skali rocznej. Uwzględnia się je począwszy od dnia zamknięcia ksiąg rachunkowych. Kwota wybrana jako obrót jest obliczana z pominięciem podatku VAT i innych podatków pośrednich.

³⁾- w przypadku przedsiębiorstwa mającego przedsiębiorstwo partnerskie lub przedsiębiorstwa powiązane dane, w tym dane dotyczące liczby pracowników, określa się na podstawie ksiąg rachunkowych i innych danych przedsiębiorstwa lub, jeżeli istnieje, skonsolidowanego sprawozdania finansowego danego przedsiębiorstwa lub skonsolidowanego sprawozdania finansowego innego przedsiębiorstwa, w którym ujęte jest dane przedsiębiorstwo. Dane przedsiębiorstwa uzupełnia się danymi dotyczącymi każdego przedsiębiorstwa partnerskiego znajdującego się bezpośrednio na wyższym lub niższym szczeblu rynku w stosunku do danego przedsiębiorstwa. Uzupełnienie danych jest proporcjonalne do procentowego udziału w kapitale lub prawach głosu

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o rozporządzenie Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych).

Konsekwencje statusu MŚP dla przedsiębiorstw

Omówiona powyżej problematyka klasyfikowania przedsiębiorstwa do sektora MŚP ma niebagatelne znaczenie z punktu widzenia finansowania przez nie innowacji. Po pierwsze jeżeli przedsiębiorstwo nie będzie zaklasyfikowane jako MŚP, to w konsekwencji traci ono możliwości finansowania z funduszy regionalnych²⁸. Takie przedsiębiorstwo może jedynie ubiegać się o finansowanie innowacji w programach centralnych²⁹. Po drugie w przypadku MŚP znacząco złagodzone jest przestrzeganie tzw. „*efektu zachęty*”. Efekt ten w przypadku mikro, małych i średnich przedsiębiorstw jest spełniony jeżeli beneficjent przed rozpoczęciem prac nad projektem lub działaniem złożył do danego państwa członkowskiego wniosek o przyznanie pomocy³⁰. Koszty projektu zostaną uznane za kwalifikowane jeżeli zostaną poniesione co najmniej na drugi dzień po dniu złożenia projektu we właściwej instytucji³¹. W przypadku dużych przedsiębiorstw spełnienie efektu zachęty jest znacznie trudniejsze. Uznaje się, że pomoc przyznana dużym przedsiębiorstwom wywołuje efekt zachęty jeśli oprócz spełnienia warunku określonego w stosunku do MŚP, państwo członkowskie, przed przyznaniem pomocy

²⁸ Mowa tu o szesnastu regionalnych programach operacyjnych (RPO).

²⁹ Mowa tu o Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka czy Infrastruktura i Środowisko.

³⁰ Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych), art. 8 ust. 2.

³¹ Oczywiście przy założeniu, że pozostałe czynniki zostaną spełnione, a zwłaszcza zgodność kosztów z podręcznikiem kwalifikowalności kosztów, poniesienie kosztów zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym projektu oraz co najważniejsze jeżeli projekt uzyska dofinansowanie.

indywidualnej, sprawdziło, że dokumentacja przygotowana przez beneficjenta zakłada spełnienie jednego lub więcej z poniższych kryteriów³²: a) znaczące zwiększenie rozmiaru projektu/działania dzięki środkowi pomocy; b) znaczące zwiększenie zasięgu projektu/działania dzięki środkowi pomocy; c) znaczące zwiększenie całkowitej kwoty wydanej przez beneficjenta na projekt/działanie dzięki środkowi pomocy; d) znaczące przyspieszenie zakończenia projektu lub działania. Po trzecie zaklasyfikowanie przedsiębiorstwa jako mikro, małe lub średnie wywołuje konsekwencje finansowe w postaci ustalenia intensywności pomocy publicznej. Co do zasady średnie przedsiębiorstwa mogą liczyć na zwiększenie pułapu intensywności pomocy publicznej o 10%, zaś mikro i małe przedsiębiorstwa mogą liczyć na dodatkowe 20%³³.

Reasumując należy podkreślić, że ustalenie statusu przedsiębiorstwa ma bardzo głębokie konsekwencje w zakresie finansowania innowacji poczynając od znacznego nieraz wpływu na wielkość uzyskanego wsparcia finansowego a kończąc nawet na utracie możliwości skorzystania z danego źródła finansowania³⁴.

Możliwości finansowania innowacji MŚP w województwie świętokrzyskim

Sektor MŚP wydaje się być kluczowym sektorem przedsiębiorczości w Polsce. Od roku 2003 ilość rejestrowanych MŚP z roku na rok stale rośnie. W 2009 r. liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON wyniosła 3 880 237 i była wyższa niż w roku 2003 o blisko 250 tysięcy. Struktura przedsiębiorstw według poszczególnych grup wielkości przedstawiała się następująco: mikroprzedsiębiorstwa – 3.672.853 (94,7% wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw), małe firmy – 170 182 (4,4%), średnie – 31 648 (0,8%) i duże – 5 554 (0,1%). Liczba MŚP wyniosła 3 874 683, co stanowiło 99,9% liczby wszystkich przedsiębiorstw³⁵. Sektor ten jest więc bardzo ważny z punktu widzenia polskiej gospodarki. Warto zastanowić się

³² Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych), art. 8 ust. 3.

³³ Patrz rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 roku w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2007r., Nr 193, poz. 1399, z późn. zm.).

³⁴ W przypadku województwa świętokrzyskiego zdarzyło się, że jeden z ogłoszonych konkursów, a mianowicie konkurs 1.1.4 RPO „Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw” został skierowany wyłącznie do mikroprzedsiębiorców pozbawiając firmy małe i średnie możliwości aplikowania o dotacje.

³⁵ *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008-2009*, PARP, Warszawa 2010, s. 32.

jakie są możliwości rozwoju konkurencyjności polskich MŚP poprzez wdrażanie rozwiązań innowacyjnych do praktyki gospodarczej.

W raporcie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości poświęconemu potencjałowi innowacyjnemu polskich małych i średnich przedsiębiorstw zbadano powody dla których przedsiębiorstwa nie decydują się na wdrożenie innowacji. Do najważniejszych zaliczono: 1) brak środków finansowych na tego typu nakłady, 2) specyfika rynku nie wymaga ponoszenia tego typu nakładów; 3) specyfika produktu/usługi nie wymaga ponoszenia tego typu nakładów³⁶. Znacznie mniejszą uwagę przedsiębiorcy przywiązywali do takich czynników jak: 1) brak dostępu do zewnętrznych instrumentów finansowych, 2) brak infrastruktury technicznej do wprowadzenia rozwiązań innowacyjnych, 3) brak dostępu do zewnętrznego know-how, 4) brak wykwalifikowanej kadry³⁷. Z powyższych danych wynika, że z jednej strony największą barierą dla wdrażania innowacji w polskich MŚP jest brak środków finansowych z drugiej zaś strony przedsiębiorcy uważają, że ich dostęp do zewnętrznych instrumentów finansowych nie stanowi znaczącej bariery uniemożliwiającej wprowadzanie innowacji w firmie. Z pozoru takie podejście wydaje się być sprzeczne, jednakże może ono oznaczać, że przedsiębiorcy woleliby wdrażać innowacje finansując je kapitałem własnym a nie obcym. Potwierdzeniem tej tezy są wyniki najnowszego raportu banku PEKAO S.A., w którym w wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że innowacje w Polsce w 91% finansowane są środkami własnymi, zaś pozostałymi źródłami są głównie- kredyt bankowy, pożyczka od rodziny lub znajomych, leasing, dotacje unijne³⁸.

Podstawowym mechanizmem finansowania innowacji MŚP z województwa świętokrzyskiego w latach 2007-2013 są dotacje unijne. Poniżej przedstawione zostaną najbardziej popularne działania z jakich mogą skorzystać przedsiębiorcy.

Najbardziej innowacyjne projekty można finansować w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Wyróżniamy tu kilka priorytetów i co najmniej kilkadziesiąt działań. Podstawowym celem szczegółowym tego programu operacyjnego jest zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw. Według założeń programowych instrumenty wsparcia w ramach PO IG ułatwią przedsiębiorcom, w szczególności MŚP, tworzenie, transfer i dyfuzję nowoczesnych rozwiązań, zarówno pomiędzy

³⁶ A. Żołnierski, *Potencjał innowacyjny polskich małych i średniej wielkości przedsiębiorstw*, PARP, Warszawa 2005, s. 50.

³⁷ Ibidem, s. 50.

³⁸ *Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2010*, Bank PEKAO S.A., Warszawa 2010, s. 286.

przedsiębiorcami, jak i przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu³⁹. Niska innowacyjność przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, wynika przede wszystkim z braku dostępu do kapitału. Innowacyjne przedsięwzięcia obarczone są znacznym ryzykiem niepowodzenia, co zmniejsza szanse na pozyskanie kredytu bankowego, jako źródła finansowania inwestycji⁴⁰. W związku z tym PO IG kieruje do sektora MŚP wiele działań, które ułatwią realizację projektów innowacyjnych.

Duże innowacyjne inwestycje o budżecie powyżej 160 mln zł mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 4.5.1 „Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym”. Podstawowymi kryteriami są tu: konieczność utworzenia co najmniej 150 nowych miejsc pracy oraz konieczność zakupu lub wdrożenia rozwiązania technologicznego, które jest stosowane na świecie przez okres nie dłuższy niż 3 lata lub nieprzekroczenie 15% jego rozprzestrzenienia na świecie w danej branży⁴¹. Główne kategorie wydatków na jakie można przeznaczyć dotację to: zakup gruntów, budynków, maszyn i urządzeń, a także koszty budowy obiektów i infrastruktury. Maksymalna intensywność pomocy nie może przekroczyć 25% wydatków kwalifikowanych⁴². Największe szanse mają projekty wdrażające rozwiązania znane na świecie krócej niż 1 rok lub których rozpowszechnienie w branży nie przekracza 5%. Szczególnie premiowane są również przedsięwzięcia zawierające komponenty badawczo-rozwojowe oraz wdrażające nowe rozwiązania marketingowe lub organizacyjne. Każdy składany wniosek musi wykazywać również konkurencyjność cenową i jakościową, ważna jest lokalizacja projektu oraz liczba tworzonych miejsc pracy ponad wymagane minimum 150 etatów⁴³. Biorąc pod uwagę wymaganą wartość projektów, słabość kapitałową świętokrzyskich MŚP, jak również niewielkie możliwości wdrażania B+R należy ocenić, że szanse realizacji takiego projektu w województwie świętokrzyskim są raczej niewielkie. Jedyłą szansą jest realizacja takiej inwestycji przez duże przedsiębiorstwa, co nie jest przedmiotem rozważań niniejszego artykułu.

Działaniem cieszącym się bardzo dużą popularnością w finansowaniu innowacji jest działanie 4.4 PO IG „Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym”. Celem działania jest wsparcie przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych dokonujących nowych inwestycji oraz niezbędnych dla ich

³⁹ *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, Warszawa 2007, s. 70.

⁴⁰ *Ibidem*, s. 71.

⁴¹ *Fundusze europejskie na badania i rozwój*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, s. 80-81.

⁴² Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 8 maja 2009r. w sprawie udzielania pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. 2009 nr 75, poz. 638), art. 11.1. ust. 1.

⁴³ *Fundusze europejskie..., op. cit.*, s. 81.

realizacji projektów doradczych i szkoleniowych, obejmujących nabycie innowacyjnych rozwiązań technologicznych⁴⁴. Działanie to dotyczy bardzo innowacyjnych projektów, bowiem kryterium dostępu jest wdrożenie technologii znanych i stosowanych na świecie maksymalnie do 3 lat, zaś stopień rozprzestrzenienia w danej branży na świecie może wynieść maksymalnie 15%⁴⁵. Podobnie jak w poprzednim przypadku kryteria oceny projektów zostały ustalone bardzo wysoko. Największą szansę na dofinansowanie mają projekty, których efektem będzie wdrożenie technologii znanych i stosowanych na świecie do 1 roku lub stopień ich rozprzestrzenienia w danej branży nie przekracza 5%. Ponadto istotne znaczenie będzie miało podjęcie współpracy badawczo-rozwojowej z ośrodkiem naukowym oraz zatrudnienie pracowników o takim charakterze w przedsiębiorstwie. Minimalną wartość projektu stanowi kwota 8 milionów złotych, co nie jest niskim progiem zwłaszcza dla mikro i małych przedsiębiorstw. Wysokość udzielonej pomocy ustalana jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 roku w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2007r., Nr 193, poz. 1399, z późn. zm.), a zatem w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego wysokość dofinansowania wynosić będzie maksymalnie 70%, w przypadku średnich przedsiębiorstw, będzie to 60%. Okres trwałości projektu w przypadku firm sektora MŚP wynosi 3 lata od chwili rzeczowego zakończenia realizacji projektu, co oznacza, że wszelkie założone w projekcie wskaźniki produktu i rezultatu muszą w tym okresie być zachowane. Podobnie jak w przypadku poddziałania 4.5.1. podstawową barierą korzystania z tego instrumentu przez MŚP województwa świętokrzyskiego wydaje się być bardzo wysoko ustawiony próg innowacyjności technologii. Słabość innowacyjna regionalnych MŚP, niemal całkowity brak współpracy z sektorem B+R w tym zwłaszcza uczelniami wyższymi sprawia, że bardzo trudno będzie o uzyskanie dotacji w ramach działania 4.4 PO IG. Jednym z ważniejszych kryteriów, które zwiększa szanse regionalnych MŚP w walce o dotację jest znaczące obniżenie progu wartości inwestycji w porównaniu do 4.5.1, tj. ze 160 mln do 8 mln złotych.

Nowatorskim działaniem z którego można sfinansować przedsięwzięcia innowacyjne jest komponent działań 1.4-4.1. Są to tzw. projekty celowe oraz wsparcie wdrożeń wyników prac B+R. Powyższe działania są względem siebie komplementarne. Działanie 1.4 „Wsparcie projektów celowych” zakłada dofinansowanie prac badawczo-rozwojowych prowadzonych przez przedsiębiorców lub przez jednostki naukowe na zlecenie przedsiębiorców.

⁴⁴ *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, Warszawa 2011, s. 77.

⁴⁵ *Ibidem*, s. 79.

Działanie to obejmuje dofinansowanie wydatków do momentu stworzenia prototypu tj. włącznie z jego stworzeniem⁴⁶. Działanie 4.1 „Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R” jest etapem wdrożeniowym. Zakładając, że etap badawczy został prawidłowo zakończony, możliwe jest przejście do fazy wdrożeniowej. Założeniem działania 1.4-4.1 jest brak konieczności przejścia do fazy wdrożeniowej np. w przypadku, gdyby na podstawie przeprowadzonych analiz rynkowych okazało się, że przedsięwzięcie nie będzie ekonomicznie opłacalne. W takim przypadku projekt kończy się na fazie badawczej. Do wydatków kwalifikowanych w fazie badawczej zaliczyć można m.in. wynagrodzenia wraz z pozapłacowymi kosztami pracy, w tym ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne osób zaangażowanych bezpośrednio w realizację projektu badawczego oraz osób zarządzających tym projektem; pokrycie kosztów zakupu lub użytkowania sprzętu i aparatury przez okres ich użytkowania na potrzeby projektu badawczego; nabycie wartości niematerialnych i prawnych w formie patentów, licencji, know-how, nieopatentowanej wiedzy technicznej itp.⁴⁷. Z kolei do wydatków kwalifikowanych w fazie wdrożeniowej zalicza się m.in.: pokrycie kosztów przeniesienia własności gruntu lub użytkowania wieczystego gruntu do wysokości 10% całkowitych wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem, pokrycie kosztów przeniesienia prawa własności budynku lub budowli, pokrycie ceny nabycia albo kosztu wytworzenia środków trwałych⁴⁸. W przypadku tych działań podstawową barierą dla świętokrzyskich MŚP jest ich słabość w zakresie badawczo-rozwojowym oraz skrajnie niska współpraca z ośrodkami naukowymi np. Politechniką Świętokrzyską lub Uniwersytetem Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego w Kielcach. Zachętą wydaje się być możliwość zaprzestania realizacji projektu po fazie badawczej, bez negatywnych konsekwencji dla projektodawcy.

Warto jest bliżej przyjrzeć się działaniu 4.3 PO IG „Kredyt technologiczny”⁴⁹. Celem działania jest wsparcie inwestycji w zakresie wdrażania nowych technologii poprzez udzielenie MŚP kredytu technologicznego z możliwością jego częściowej spłaty ze środków Funduszu Kredytu Technologicznego w formie premii technologicznej⁵⁰. W przypadku

⁴⁶ *Fundusze europejskie...*, op. cit., s. 103.

⁴⁷ Na podstawie art. 14. rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 kwietnia 2008r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. nr 68, poz. 414 z 2008 r.; Dz. U. nr 19, poz. 103 z 2009r. oraz Dz. U. nr 144 poz. 1183 z 2009r.).

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Podstawą prawną działania jest *ustawa z 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej* (Dz. U. Nr 116, poz. 730).

⁵⁰ *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, Warszawa 2011, s. 73.

tego działania zliberalizowano próg innowacyjności, który pozwala by w projekcie zastosować technologię, która na świecie jest znana i stosowana nie dłużej niż 5 lat. W przypadku tego działania nie przeprowadza się rekrutacji projektów w trybie konkursowym, nie ma również kryteriów punktowych. Przedsiębiorcy składają wnioski o udzielenie kredytu technologicznego do banków komercyjnych wraz z wnioskiem o udzielenie premii technologicznej przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK)⁵¹. Szansę na uzyskanie premii technologicznej mają wszystkie projekty, które spełniają podstawowe kryteria i zostały złożone do odpowiednich instytucji. Wnioski rozpatrywane są według kolejności ich złożenia do momentu wyczerpania alokacji środków na dany rok. Budżet działania na lata 2007-2013 wynosi ok. 1,3 mld złotych przy założeniu średniego kursu euro w wysokości 4 złotych. Poziom dofinansowania zgodnie z mapą pomocy regionalnej nie może przekroczyć 4 mln zł. Wydaje się, że w przypadku działania 4.3 PO IG świętokrzyskie MŚP mają szansę na uzyskanie wsparcia w postaci premii technologicznej. Sprzyja temu brak trybu konkursowego, gdzie byłyby z pewnością premiowane najbardziej innowacyjne projekty, złagodzony próg innowacyjności oraz stosunkowo niewielkie wartości projektów możliwe do wsparcia. Należy przypuszczać, że działanie 4.3 PO IG jest prekursorem modelu finansowania innowacji w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020. Prawdopodobnie mechanizm dotacji ulegnie mutacji w system miękkich kredytów, pożyczek, poręczeń itp.

Duże możliwości finansowania innowacji ze sfery ICT daje priorytet 8 PO IG- „Społeczeństwo informacyjne- zwiększenie innowacyjności gospodarki”. W kontekście finansowania przedsięwzięć innowacyjnych firm sektora MŚP szczególną uwagę należy zwrócić na działania 8.1 i 8.2.

Działanie 8.1 „Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej” skierowane jest do najmłodszych przedsiębiorstw. Zgodnie z dokumentacją programową tylko przedsiębiorstwa, których czas funkcjonowania licząc od chwili uzyskania wpisu do Ewidencji Działalności Gospodarczej lub Krajowego Rejestru Sądowego nie przekroczył jednego roku mogą ubiegać się o dofinansowanie⁵². Co ciekawe z prawnego punktu widzenia nie ma przeszkód, by o dofinansowanie ubiegały się np. spółki z o.o. w organizacji. Celem działania jest stymulowanie rozwoju rynku usług świadczonych w formie elektronicznej (e-usług) poprzez wsparcie mikro i małych przedsiębiorców. Kluczowym terminem jest tu pojęcie e-usługi. Poprzez e-usługę rozumie się usługę świadczoną w sposób zautomatyzowany przez użycie technologii informacyjnych, za pomocą systemów teleinformatycznych w publicznych sieciach telekomunikacyjnych, na

⁵¹ Pełna lista banków komercyjnych znajduje się na stronie www.bgk.com.pl/data

⁵² *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, Warszawa 2011, s. 143.

indywidualne żądanie usługobiorcy, bez jednoczesnej obecności stron w tej samej lokalizacji⁵³. Szczegółowy katalog usług, które nie mogą być uznane za e-usługę na potrzeby działania 8.1, znajduje się w rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 13 sierpnia 2008 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie tworzenia i rozwoju gospodarki elektronicznej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. z 2008 r. Nr 153, poz. 956, z późn. zm.). W ramach działania nie będą dofinansowywane projekty mające na celu świadczenie usług poczty elektronicznej, usług hostingowych oraz usług związanych z rejestracją i utrzymaniem domen internetowych, jak również projekty polegające na obrocie handlowym produktami⁵⁴. Czas realizacji projektu nie może być dłuższy niż 2 lata, a poziom dofinansowania wynosi maksymalnie 85%. Dopuszczalne są dwie formy dotacji zaliczkowa i refundacyjna. Biorąc pod uwagę powyższe kryteria wydaje się, że świętokrzyskie MŚP powinny nie mieć większych oporów przed aplikowaniem o środki w ramach tego działania. Co bardzo ważne działanie skierowane jest do najmłodszych firm w fazie start-up i seed-up, które nie funkcjonują dłużej niż rok. To kryterium dostępu powinno wyrównywać szanse pomiędzy podmiotami gospodarczymi w kraju. Dużą zachętą powinna być również maksymalna dopuszczalna kwota dofinansowania wynosząca 85% wartości kosztów kwalifikowanych projektu oraz niewielka wartość projektów, co w przypadku nowych podmiotów jest niezwykle ważne.

Działanie 8.2 „Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B”, to kolejne działanie wspierające innowacje MŚP w sferze ICT. Celem działania jest stymulowanie tworzenia wspólnych przedsięwzięć biznesowych prowadzonych w formie elektronicznej. Jak podkreślono w dokumentacji programowej szczególnie istotne jest stymulowanie tej formy współpracy z partnerami biznesowymi wśród mikro, małych i średnich przedsiębiorców, którym stwarza ona szansę udziału w rynkach o zasięgu ponadregionalnym, jednocześnie znacząco zmniejszając koszty produkcji i dystrybucji⁵⁵. Przedmiotem wsparcia będą przedsięwzięcia o charakterze technicznym, informatycznym, oraz organizacyjnym, które prowadzą do realizacji procesów biznesowych w formie elektronicznej, obejmujących trzech lub więcej współpracujących przedsiębiorców. Typowy projekt obejmuje wdrażanie nowych lub integrację istniejących systemów informatycznych przedsiębiorstw, mających na celu umożliwienie automatyzacji wymiany informacji pomiędzy systemami informatycznymi współpracujących przedsiębiorców⁵⁶. Podobnie jak

⁵³ Ibidem, s. 141.

⁵⁴ Ibidem, s. 141.

⁵⁵ Ibidem, s. 147.

⁵⁶ Ibidem.

w działaniu 8.1 dopuszcza się zarówno refundację jak i zaliczkę. Zasadniczym elementem tego działania jest konieczność kooperacji lub zamiar takiej kooperacji co najmniej trzech partnerów biznesowych. Działanie 8.2 nie wymaga wdrażania bardzo innowacyjnych rozwiązań, ponadto wartość projektów objętych wsparciem nie jest wysoka. Te czynniki powinny zachęcić mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa z woj. świętokrzyskiego do aplikowania o te środki.

Innowacyjne projekty mogą być finansowane nie tylko w ramach PO IG. Najważniejszym źródłem finansowania innowacji dla świętokrzyskich MŚP wydaje się być Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013 (RPO WŚ)⁵⁷. Niestety bezpośrednie wsparcie ze środków RPO WŚ jest mocno ograniczone ilością działań skierowanych do firm. Przedsiębiorcy mogą poruszać się jedynie w ramach pierwszej osi priorytetowej „Rozwój przedsiębiorczości”, gdzie bezpośrednio do firm skierowano dwa działania 1.1 „Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw” oraz 1.2 „Tworzenie i rozwój powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstw”.

Najpopularniejszym działaniem skierowanym do MŚP województwa świętokrzyskiego jest działanie 1.1 „Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw”. Celem działania jest wzrost innowacyjności i konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wsparcie przedsięwzięć poprawiających ich poziom technologiczny lub organizacyjny⁵⁸. W ramach działania będą wspierane jedynie te projekty, które mają charakter innowacyjny lub w znaczący sposób wpłyną na wzrost zatrudnienia. Realizowane projekty muszą skutkować podniesieniem konkurencyjności przedsiębiorstwa w skali rynku lokalnego bądź regionalnego⁵⁹. Warunkiem koniecznym ubiegania się o dofinansowanie jest funkcjonowanie firmy co najmniej 6 miesięcy, ponadto koniecznym jest by w wyniku realizacji projektu wprowadzono nowy produkt lub usługę. W poniższej tabeli zawarto kilka podstawowych informacji dotyczących finansowania projektów.

⁵⁷ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013*, Kielce 2008.

⁵⁸ *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013*, Kielce 2010, s. 21.

⁵⁹ *Ibidem*, s. 22.

Tab. 3. Wartość dofinansowania projektów a wielkość przedsiębiorstwa w ramach działania 1.1 RPO WŚ

Wielkość przedsiębiorcy	Wartość kosztów kwalifikowanych	Maksymalny poziom dofinansowania	Wartość dofinansowania
mikro	min 20.000 zł maks 8.000.000 zł	60%	min 10.000 zł maks 1.500.000 zł
mały	min 20.000 zł maks 8.000.000 zł	60%	min 10.000 zł maks 2.400.000 zł
średni	min 20.000 zł maks 8.000.000 zł	50%	min 10.000 zł maks 3.999.999 zł

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, Kielce 2010.

W ramach działania kosztami kwalifikowanymi mogą być m.in. wydatki związane z nabyciem, lub wytworzeniem nowych środków trwałych pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych podmiotu odpowiedzialnego za realizację projektu oraz wydatek ten będzie traktowany jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości, koszty porad prawnych oraz doradztwa udzielonego przez ekspertów finansowych lub technicznych, koszty zakupu nowego sprzętu i wyposażenia biurowego, oprogramowania i licencji, koszty zakupu wartości niematerialnych i prawnych, wydatek poniesiony na zakup nieruchomości niezabudowanej (gruntu), lub nieruchomości zabudowanej z zamiarem wyburzenia stojących na niej budynków, do wysokości 10% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu⁶⁰. Warto zastanowić się jakie kryteria powinien spełniać projekt, by uzyskać dofinansowanie na jego realizację. Poniższa tabela przedstawia kryteria, które decydują czy dany projekt uzyska wsparcie.

Tab. 4. Kryteria oceny merytoryczno-technicznej projektów w działaniu 1.1 RPO WŚ

Lp.	Kryterium	Waga	Punktacja	Maks. Liczba punktów
CZĘŚĆ A				
1.	Poprawa konkurencyjności	3	1-4	12

⁶⁰ Podręcznik kwalifikowalności wydatków objętych dofinansowaniem w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, Kielce 2010, s. 41-43.

	przedsiębiorstwa na rynku			
2.	Wzrost innowacyjności przedsiębiorstwa	4	1-4	16
3.	Deklarowany wkład własny projektodawcy	5	0-2	10
4.	Projekt opiera się na przeprowadzonej analizie potrzeb i ma pozytywny wpływ na rozwiązanie zidentyfikowanych problemów i barier	2	0-2	4
5.	Projektodawca posiada zdolność finansową i operacyjną do realizacji inwestycji	4	0-2	8
6.	Planowane efekty realizacji są proporcjonalne do poniesionych nakładów inwestycyjnych, a wpływ planowanych rezultatów projektu będzie znaczący i trwały w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa	2	1-3	6
7.	Realizacja projektu przyczyni się do utworzenia nowych miejsc pracy	5	0-2	10
8.	Wpływ projektu na polityki horyzontalne	2	1-2	4
RAZEM (Maksymalna liczba punktów):				70
CZĘŚĆ B				
1.	Projekt jest realizowany w jednej z branż kluczowych dla rozwoju regionu	3	1-5	15
2.	Stopień realizacji przez projekt założeń RSI	3	1-5	15
RAZEM (Maksymalna liczba punktów):				30

Źródło: Kryteria wyboru projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województw Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, Kielce 2010, s. 10-11.

Łączna liczba możliwych do zdobycia punktów wynosi 100. W części A oceny należy uzyskać co najmniej 40 punktów na 70 możliwych do zdobycia, aby przejść do oceny w części B. Największe znaczenie mają kryteria innowacyjności, poprawy konkurencyjności przedsiębiorstwa na rynku, zwiększenie zatrudnienia oraz deklarowany wkład własny, za które można łącznie uzyskać 48 pkt. Ciekawym rozwiązaniem jest wprowadzenie do oceny kryterium deklarowanego wkładu własnego projektodawcy. Zwiększenie wkładu własnego co najmniej o 5% powoduje uzyskanie 5 punktów, zaś zwiększając wkład własny przynajmniej o 15% uzyskamy 10 pkt. Dzięki takiemu rozwiązaniu projekty mniej innowacyjne i generujące niewielkie zatrudnienie mogą zwiększyć znacząco swoje szanse. Druga część oceny odbywa się w oparciu o dwa kryteria i jest podejmowana przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego. Praktyka przeprowadzonych dotychczas

czterech naborów wniosków pokazuje, że wystarczającą ilością punktów do uzyskania dofinansowania jest liczba ok. 55-57 punktów⁶¹. Uzyskanie ponad 60 pkt. niemalże gwarantuje uzyskanie dotacji.

Podsumowanie

Finansowanie przedsięwzięć innowacyjnych przez firmy sektora MŚP nie jest łatwe. Projekty takie są obciążone dużym ryzykiem niepowodzenia, ponadto z reguły są bardzo kosztowne. Biorąc pod uwagę istniejące ryzyka oraz słabość kapitałową mikro, małych i średnich firm wdrażanie innowacji wydaje się być mocno ograniczone. W odniesieniu do regionu świętokrzyskiego sytuacja zdaje się być jeszcze gorsza, bowiem województwo świętokrzyskie jest jednym z najmniej innowacyjnych regionów w Polsce ze słabym zapleczem badawczo-rozwojowym. Główną barierą wdrażania innowacji przez MŚP jest brak kapitału. Członkostwo Polski w UE znacząco poprawiło sytuację. Perspektywa budżetowa na lata 2007-2013 daje świętokrzyskim MŚP znaczące możliwości finansowania innowacji. Głównymi źródłami ich finansowania są Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego.

W artykule przedstawiono najbardziej popularne działania z których MŚP mogą finansować swoje innowacyjne projekty. Autor starał się ocenić szanse uzyskania finansowania przez świętokrzyskie MŚP poprzez pryzmat założeń programowych działań oraz czynników endogenicznych regionu. Wydaje się, że pomimo istnienia największych w historii możliwości finansowania innowacji świętokrzyskie MŚP nie wykorzystują swojej szansy. Przeszkodami w staraniu się o dotacje są wysoko postawione wymogi innowacyjności wdrażanych technologii czy stosunkowo duże jak na MŚP wymagane minimalne wartości projektów przekraczające 8 mln złotych w niektórych działaniach centralnych.

W artykule koncentrowano się na finansowaniu innowacji z funduszy unijnych. Warto jednak zasygnalizować, że oprócz funduszy UE jest wiele innych możliwości finansowania innowacji. Są to m.in. fundusze venture capital, private equity, seed capital, sieci aniołów biznesu, program PARP "Bon na innowacje", fundusze pożyczkowe itp.

Streszczenie

Artykuł poświęcony jest możliwościom finansowania innowacji przez firmy sektora MŚP w województwie świętokrzyskim w latach 2007-2013. Autor w pierwszej części artykułu opisuje czym są innowacje oraz jakie są zasady klasyfikacji przedsiębiorstw jako MŚP. Omówiono również innowacyjność województwa świętokrzyskiego i

⁶¹ Informacje znajdują się na stronie www.rpo-swietokrzyskie.pl w zakładce nabory wniosków i wyniki.

perspektywy jej rozwoju. W drugiej części omówione zostały główne źródła finansowania innowacji tj. fundusze europejskie.

Słowa kluczowe: innowacja, fundusze strukturalne, sektor MŚP, świętokrzyskie.

Summary

The article is devoted to possibilities of financing innovations by small and medium enterprises in the świętokrzyskie province in the years 2007-2013. In the first part the author describes what innovations are and what are the rules of classifying enterprises as SME's sector (small medium enterprise). The innovation of świętokrzyskie province and the perspectives of its development were also discussed. In the second part of the article main sources of financing innovations were discussed that is European funds.

Key words: innovation, structural funds, SME's sector, świętokrzyskie.

Piśmiennictwo

1. *Fundusze europejskie na badania i rozwój*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa.
2. Grysa K. (red.) (2009): *Analiza rozwoju innowacyjności w regionie świętokrzyskim*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa w Kielcach, Kielce.
3. *Innovation Union Scoreboard 2010. The innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation 2011*;
4. Kopaliński W. (2008): *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
5. *Kryteria wyboru projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województw Świętokrzyskiego na lata 2007-2013*, Kielce 2010.
6. Nowak P, Miłek D, Kaczmarska B (red.) (2008): *Analiza wyników monitorowania rozwoju Regionalnej Strategii Innowacji województwa świętokrzyskiego, Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii*. Kielce.
7. *Podręcznik kwalifikowalności wydatków objętych dofinansowaniem w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013*, Kielce 2010.
8. *Poradnik Przedsiębiorco skorzystaj!*, PARP, Warszawa 2010.
9. *Potencjał instytucji otoczenia biznesu w województwie świętokrzyskim a proces tworzenia partnerstwa regionalnego. Raport z badań*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa w Kielcach, Kielce 2009.
10. *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013*, Warszawa 2007.
11. *Raport Innowacyjność 2010*, PARP, Warszawa 2010.

12. *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008-2009*, PARP, Warszawa 2010.
13. *Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2010*, Bank PEKAO S.A., Warszawa 2010.
14. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013*, Kielce 2008.
15. *Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych)*.
16. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 8 maja 2009r. w sprawie udzielania pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. 2009 nr. 75, poz. 638)*.
17. *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 11 października 2007 roku w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2007r., Nr 193, poz. 1399, z późn. zm.)*.
18. *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 kwietnia 2008r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. nr 68, poz. 414 z 2008 r.; Dz. U. nr 19, poz. 103 z 2009r. oraz Dz. U. nr 144 poz. 1183 z 2009r.)*.
19. *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013*, Kielce 2010.
20. *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*, Warszawa 2011.
21. *Ustawa z 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2004 Nr 173 poz. 1807)*.
22. *Ustawa z 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 116, poz. 730)*.
23. *Wpływ funduszy europejskich na gospodarkę polskich regionów i konwergencję z krajami UE- Raport 2010*, Warszawa 2010.
24. *Żaba-Nieroda R. (2009): Innowacyjność przedsiębiorstwa a standardy środowiskowe. „Nauka i Gospodarka” 3, Kraków.*
25. *Żołnierski A. (2005): Potencjał innowacyjny polskich małych i średniej wielkości przedsiębiorstw, PARP, Warszawa.*